

переваги у конкуренції. Держава гарантує адміністративний та судовий захист від подібних проявів недобросовісної конкуренції.

Список використаних джерел

1. Звіт Антимонопольного комітету України за 2021 р. URL: <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/627/ccb/c10/627ccbc10ef3d640199715.Pdf>
2. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>
3. Roshen судиться в ЄС з російською компанією через етикетку для цукерок «Ромашка». URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/05/25/660946/index.amp>
4. Подцерковний О.П., Олюха В.Г., Квасніцька О.О. та ін, Господарське право: Підручник. Одеса: ГО «Всеукраїнський центр економічного права». 2018. 332 с.

Науковий керівник: канд.юрид.наук., доцент Будурова Г. М.

Скалецька Вікторія Вадимівна

студентка 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО ЯК ВИД ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ, ОСОБЛИВІ РИСИ ТА ПЕРЕВАГИ

Підприємництво в Україні щороку стає дедалі поширенішим, охоплюючи все нові прошарки суспільства, а підприємці здійснюють пошук найвигідніших та найзручніших форм для організації та розширення бізнесу, підняття його на новий рівень. І нерідко вони обирають в якості такої форми акціонерне товариство, що має свої переваги у порівнянні з іншими видами господарських товариств.

Про популярність акціонерних товариств свідчить досвід європейських та інших зарубіжних країн. Первинне значення таких товариств полягало у формуванні великих капіталів за допомогою невеликих внесків, які робили учасники (акціонери). У більшості країн Західної Європи наразі корпоративний сектор економіки характеризується

наявністю одного або декількох домінуючих власників, у руках яких перебувають значні пакети акцій.

Якщо аналізувати практику Великої Британії, то можна побачити, що більшість корпорацій є державними, їх діяльність контролюється відповідними державними органами. Компанії у Великій Британії можуть бути публічними та приватними, при чому публічною компанією є та, статутний капітал якої є більшим за встановлений законом мінімум і в статутних документах якої зазначено, що вона є публічною. Приватними є ті компанії, які не є публічними. Тобто, головною межею поділу є саме розмір статутного капіталу [1].

Але враховуючи, що Велика Британія належить до англосаксонської правової системи, більший інтерес становлять країни романо-германської правової системи, до якої належить і Україна. Європейські правові системи в основному поділяють акціонерні товариства на види залежно від того, чи допускаються їх акції до котирування на біржах. Варто зазначити, що акціонерне товариство може по-різному називатись у різних країнах, хоча керівні принципи їх створення та функціонування будуть подібними. Так, наприклад, акціонерному товариству у Франції та Німеччині відповідає публічна компанія з обмеженою відповідальністю у Великій Британії.

В Україні правовий статус акціонерних товариств визначений Законом України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 р., деякі положення містяться у Господарському та Цивільному кодексах України. З 1 січня 2023 року згаданий Закон «Про акціонерні товариства» втратить чинність – на заміну йому Верховна Рада України прийняла новий закон з аналогічною назвою, що передбачає цілий ряд нововведень [3].

Відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства», акціонерним товариством є господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями [2]. І саме наявність акцій є ключовою рисою, яка вирізняє акціонерне товариство з-поміж інших видів господарських товариств. Простими словами акція є цінним папером, який засвідчує участь його власника у статутному капіталі акціонерного товариства.

Однією з головних особливостей такого господарського товариства є порівняна легкість формування великого за обсягом капіталу, який може складатись як з великої кількості акцій незначної вартості, так і з декількох акцій великої вартості (жодних обмежень на це з боку законодавства немає). Єдиною вимогою щодо розміру капіталу акціонерного товариства є

встановлення його мінімальної межі: статутний капітал має бути більшим за 1250 мінімальних заробітних плат, виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, чинної на момент створення акціонерного товариства [2, ст.14].

Наступною перевагою є те, що акціонери несуть відповідальність лише в межах вкладеного ними капіталу, на відміну від, наприклад, товариств з додатковою відповідальністю, де учасники товариства можуть нести додаткову солідарну відповідальність у разі неможливості виконання зобов'язань у межах наявного майна товариства (але у кратному співвідношенні до вкладу такого учасника) або повного товариства, в якому учасники взагалі несуть додаткову солідарну відповідальність незалежно від розміру їхніх вкладів усім своїм майном.

Важливою особливістю акціонерних товариств є порівняно легка процедура продажу акцій і приєднання, відповідно, нових акціонерів. Ця процедура є легкою у разі, якщо акціонерне товариство має форму публічного, оскільки в такому випадку акціонер може з легкістю продати свої акції без повідомлення і згоди інших акціонерів. Трішки складніша ситуація виникає з приватними акціонерними товариствами, тому що закон передбачає переважне право на купівлю акцій учасниками цього товариства. Відповідно, акціонер, що має намір продати свої акції, має спочатку письмово через товариство повідомити про свій намір інших акціонерів. І тільки якщо такі акціонери не скористаються своїм переважним правом, акціонер зможе продавати акції будь-якій третій особі.

Крім цього, акціонерне товариство може збільшувати свій капітал шляхом емісії (випуску) нових акцій, що є доволі непростотою процедурою.

У науковій літературі серед рис акціонерних товариств зазначають про більшу відкритість (публічність) акціонерного товариства (публічного) у порівнянні з іншими видами господарських товариств [4, с. 9], а також про можливість безперервного існування незалежно від зміни складу акціонерів.

З погляду учасників товариства перевагою АТ є те, що при виході з акціонерного товариства акції набагато легше перетворити на гроші, ніж, наприклад, отримати назад частку в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю. Той факт, що розмір дивідендів прямо залежить від розміру прибутку акціонерного товариства і розміру частки акціонера в статутному капіталі, зацікавлює, відповідно, акціонерів в отриманні товариством якомога більшого прибутку.

Новий Закон «Про акціонерні товариства», який набере чинності 01.01.2023 р. внесе чимало змін в існуюче становище. Зокрема, він приведе

у відповідність до законодавства Європейського Союзу положення про припинення акціонерного товариства, що значно спростять процеси злиття, приєднання, поділу, виділу та перетворення товариства. Тепер товариство зможе вибирати систему управління: однорівневу чи дворівневу, на відміну від виключно дворівневої системи, яка існує зараз. Це пов'язано з бажанням законодавця відкрити ширші можливості для залучення іноземних інвестицій, оскільки в більшості країн існує однорівневе управління, тому іноземним інвесторам легше буде інвестувати туди, де діє добре знайома для них система. Вищим органом управління будуть загальні збори акціонерів, а не загальні збори акціонерного товариства, як це було в попередньому Законі. Новелою стане також можливість проведення загальних зборів в електронному форматі. Дискусійним залишається питання створення публічного акціонерного товариства, оскільки новий Закон не дає можливості його створити «з нуля», ним зможе стати тільки приватне товариство внаслідок перетворення або інше господарське товариство також внаслідок перетворення. Мінімальний розмір статутного капіталу буде радикально змінено – з 1250 до 200 розмірів мінімальної заробітної плати. Також Законом буде скасовано вимогу щодо обов'язкового існування ревізійної комісії (ревізора), запроваджено посаду корпоративного секретаря [3].

Правники доволі позитивно реагують на зміни, внесені цим Законом, але, звичайно, процес адаптації до них буде тривалим і непростим, оскільки зміни, що вносяться ним, є значними. Тільки на практиці можна буде зрозуміти справжню цінність та ефективність нововведень.

Список використаних джерел

1. Корягіна Т. В. Зарубіжний досвід державного регулювання корпоративного сектора. *Агросвіт*. 2010. № 18. С. 43-49.
2. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 50-51, ст. 384.
3. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 р. № 2465-IX (набрання чинності відбудеться 01.01.2023 р.)
4. Сегеда С., Татаревський О. Що треба знати про акціонерні товариства: підручник. К. 2007. 86 с.

Науковий керівник: канд.юрид.наук, доцент Будурова Г.М.